

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z przedmiotu „Wiedza o społeczeństwie” dla klasy 2 liceum ogólnokształcącego i technikum (do programu nauczania „W centrum uwagi. Zakres rozszerzony”)

Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny:				
	konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
	2	3	4	5	6
I. Państwo, polityka, demokracja					
Temat lekcji: Instytucja państwa					
<ul style="list-style-type: none"> ■ cechy państwa ■ funkcje państwa ■ rodzaje władzy ■ legitymizacja władzy ■ teoria genezy państwa 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wymienia trzy podstawowe cechy/atributy państwa [terytorialność, suwerenność, przymusowość]; ■ rozpoznaje i wymienia różne rodzaje władzy; ■ wymienia podstawowe teorie dotyczące genezy państwa [Arystotelesa, teistyczna, umowy społecznej, podboju, marksistowska]; ■ wymienia podstawowe funkcje państwa. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ podaje klasyczną definicję państwa [G. Jellinek]; ■ wyjaśnia, na czym polegają trzy podstawowe cechy/atributy państwa [terytorialność, suwerenność, przymusowość]; ■ rozpoznaje specyficzne cechy władzy państwowej; ■ wyjaśnia, czym jest legitymizacja władzy; ■ rozpoznaje poszczególne typy legitymizacji władzy [według M. Webera]; ■ rozpoznaje podstawowe teorie genezy państwa [Arystotelesa, teistyczna, umowy społecznej, podboju, marksistowska]; ■ podaje przykłady realizacji poszczególnych funkcji państwa; ■ odczytuje z różnych źródeł [tabele, wykresy, schematy, wyniki badań opinii publicznej, teksty publicystyczne] informacje dotyczące państwa. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ charakteryzuje władzę jako zjawisko społeczne; ■ charakteryzuje podstawowe teorie genezy państwa [Arystotelesa, teistyczna, umowy społecznej, podboju, marksistowska]; ■ porównuje różne typy legitymizacji władzy [według M. Webera]; ■ wyjaśnia różnicę między władzą państwową a władzą publiczną. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ porównuje podstawowe teorie genezy państwa [Arystotelesa, teistyczna, umowy społecznej, podboju, marksistowska]; ■ analizuje i porównuje ze sobą różne definicje państwa [np. G. Jellinka, Arystotelesa, marksistów]; ■ uzasadnia konieczność istnienia państwa; ■ buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji poświęconej np. funkcji państwa we współczesnym świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ opracowuje krytyczną analizę różnych teorii genezy państwa [Arystotelesa, teistyczna, umowy społecznej, podboju, marksistowska]; ■ organizuje debatę na forum społeczności szkolnej, np. na temat funkcji państwa we współczesnym świecie, a także aktywnie uczestniczy w dyskusji, formułując odpowiednie argumenty.
Temat lekcji: Obywatel i obywatelstwo					
<ul style="list-style-type: none"> ■ obywatelstwo ■ prawa i obowiązki obywatela polskiego ■ nabywanie 	<ul style="list-style-type: none"> ■ podaje przykłady praw i obowiązków obywatela Polski; ■ wyjaśnia znaczenie podstawowych pojęć związanych z nabyciem obywatelstwa [prawo ziemi, prawo krwi]; 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wyjaśnia, czym jest obywatelstwo; ■ wyjaśnia znaczenie podstawowych pojęć związanych z nabyciem 	<ul style="list-style-type: none"> ■ analizuje i porównuje ze sobą sposoby nabywania obywatelstwa polskiego; ■ wyjaśnia, w jaki sposób i w jakich okolicznościach można utracić obywatelstwo, w tym obywatelstwo 	<ul style="list-style-type: none"> ■ porównuje, w jaki sposób instytucja obywatelstwa funkcjonowała w różnych okresach historycznych; ■ omawia zasadę wyłączności 	<ul style="list-style-type: none"> ■ odszukuje, analizuje i prezentuje informacje dotyczące sposobów nabywania obywatelstwa, możliwości posiadania wielu obywatelstw oraz sytuacji

<ul style="list-style-type: none"> ■ obywatelstwa ■ bezpieczeństwa ■ utrata obywatelstwa ■ podwójne obywatelstwo 	<ul style="list-style-type: none"> ■ podaje podstawowy sposób nabycia obywatelstwa polskiego. 	<p>obywatelstwa [naturalizacja, repatriacja];</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ wyjaśnia, kim jest bezpieczeństwa; ■ wyjaśnia, w jaki sposób można naby ■ obywatelstwo polskie; ■ wyjaśnia kwestię posiadania obywatelstwa kilku państw z uwzględnieniem przepisów prawa polskiego. 	<p>polskie;</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ przedstawia problemy wynikające z braku obywatelstwa. 	<p>obywatelstwa;</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ charakteryzuje działania ONZ służące ochronie bezpieczeństwa. 	<p>bezpieczeństw w innych państwach.</p>
Temat lekcji: Polityka					
<ul style="list-style-type: none"> ■ definicję pojęcia „polityka” ■ współczesne koncepcje polityki ■ konflikt polityczny ■ kompromis polityczny 	<ul style="list-style-type: none"> ■ podaje przykłady działań definiujących politykę; ■ podaje przykłady współczesnych konfliktów politycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wyjaśnia pochodzenie pojęcia „polityka”; ■ podaje przykłady różnych definicji i koncepcji polityki; ■ wymienia przyczyny konfliktów politycznych; ■ wyjaśnia, na jakich zasadach i w jakich okolicznościach wypracowano wybrane kompromisy polityczne we współczesnym świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ analizuje i porównuje ze sobą różne współczesne koncepcje polityki; ■ analizuje przyczyny, przebieg i konsekwencje przykładowych konfliktów politycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ analizuje i porównuje ze sobą różne historyczne definicje pojęcia „polityka”; ■ omawia i analizuje destruktywne i konstruktywne strategie postępowania w trakcie konfliktu politycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ gromadzi, analizuje i prezentuje na forum informacje na temat wybranych konfliktów politycznych we współczesnym świecie.
Temat lekcji: Myśl polityczna					
<ul style="list-style-type: none"> ■ ideologia polityczna ■ doktryna polityczna ■ program polityczny ■ liberalizm ■ konserwatyzm ■ socjaldemokracja ■ katolicka nauka społeczna ■ komunizm ■ faszyzm ■ nazizm ■ ruchy społeczne ■ ruchy narodowe ■ ruchy separatystyczne ■ ruchy regionalne ■ myśl państwa 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wymienia podstawowe założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjaldemokracji i katolickiej nauki społecznej; ■ wymienia podstawowe założenia faszyzmu, nazizmu i komunizmu; ■ wymienia podstawowe założenia ideowe ruchów narodowych, regionalnych i separatystycznych oraz myśli państwa. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wyjaśnia, czym jest myśl polityczna; ■ przedstawia podstawowe założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjaldemokracji i katolickiej nauki społecznej; ■ omawia podstawowe założenia faszyzmu, nazizmu i komunizmu; ■ wymienia cechy charakterystyczne ruchów społecznych; ■ porównuje rodzaje ruchów społecznych [ruchy rewolucyjne, reformatorskie, ekspresywne]; ■ omawia założenia ideowe ruchów narodowych, regionalnych 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wyjaśnia różnicę między ideologią, doktryną i programem politycznym; ■ wyjaśnia, czym jest ideologia polityczna; ■ porównuje ze sobą myśl liberalną, myśl konserwatywną, myśl socjaldemokratyczną i katolicką naukę społeczną; ■ wskazuje różnice w pojmowaniu równości, wolności i sprawiedliwości w ramach różnych nurtów myśli politycznej; ■ wyjaśnia, na czym polega klasyfikacja poglądów politycznych na lewicowe i prawicowe; ■ dokonuje krytyki założeń faszyzmu, nazizmu i komunizmu z uwzględnieniem praw człowieka i zasad demokracji; ■ omawia genezę myśli faszystowskiej, nazistowskiej i komunistycznej oraz wymienia głównych przedstawicieli tych nurtów; 	<ul style="list-style-type: none"> ■ przedstawia genezę myśli liberalnej, konserwatywnej i socjaldemokratycznej oraz katolickiej nauki społecznej, a także wymienia głównych przedstawicieli tych nurtów; ■ charakteryzuje genezę, założenia i formy działania współczesnych ruchów feministycznych, ekologicznych, alterglobalistycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ odszukuje, analizuje i prezentuje informacje na temat wybranych ruchów narodowych, regionalnych, separatystycznych we współczesnym świecie; ■ organizuje na forum społeczności szkolnej debatę poświęconą np. współczesnym ruchom feministycznym, ekologicznym i alterglobalistycznym, a także aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji, budując odpowiednie argumenty i kontrargumenty.

		<p>i separatystycznych oraz myśli propaństwowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ wyjaśnia znaczenie terminów: „alterglobalizm”, „ekologizm”, „feminizm”; ■ odczytuje z różnych źródeł [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, teksty publicystyczne] informacje dotyczące poglądów politycznych rozpowszechnionych w społeczeństwie. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ analizuje przyczyny powstawania ruchów społecznych; ■ porównuje ze sobą założenia myśli propaństwowej i anarchizmu; ■ podaje przykłady ruchów narodowych, regionalnych i separatystycznych we współczesnym świecie. 		
Temat lekcji: Demokracja i jej geneza					
<ul style="list-style-type: none"> ■ demokracja przedstawicielska ■ demokracja bezpośrednia i jej formy ■ zasady demokracji ■ geneza demokracji ■ polskie tradycje demokratyczne ■ ustrój PRL ■ demokracja a autorytaryzm i totalitaryzm 	<ul style="list-style-type: none"> ■ podaje podstawową definicję pojęcia „demokracja”; ■ wymienia podstawowe zasady demokracji [suwerenności ludu, trójpodziału i równowagi władz, konstytucjonalizmu, praworządności, pluralizmu]; ■ podaje przykładowe formy demokracji bezpośredniej i pośredniej; ■ wyjaśnia, na czym polega powszechne prawo wyborcze; ■ wymienia podstawowe cechy ustroju z okresu tzw. Polski Ludowej. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ omawia podstawowe zasady demokracji [suwerenności ludu, trójpodziału i równowagi władz, konstytucjonalizmu, praworządności, pluralizmu]; ■ wyjaśnia etymologię słowa „demokracja”; ■ wyjaśnia, na czym polega różnica między demokracją bezpośrednią a demokracją pośrednią; ■ rozpoznaje podstawowe formy demokracji bezpośredniej [referendum, plebiscyt, inicjatywa ludowa, weto ludowe]; ■ wymienia główne fazy procesu kształtowania się demokracji; ■ wymienia główne fazy procesu upowszechniania się praw wyborczych; ■ przedstawia podstawowe zasady ustrojowe zawarte w artykułach henrykowskich; ■ przyporządkowuje do podstawowych zasad demokracji konkretne przepisy konstytucji marcowej; 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wyjaśnia, na czym polega różnica między demokracją formalną a demokracją realną, ■ omawia wpływ myśli oświeceniowej na proces kształtowania się fundamentów współczesnej demokracji; ■ udowadnia, że rozwiązania polityczno-ustrojowe z okresu tzw. Polski Ludowej [monizm, kierownicza rola gremiów decyzyjnych PZPR, system fikcji ustrojowych] miały charakter niedemokratyczny; ■ porównuje ze sobą zasady i przepisy prawne zawarte w konstytucjach polskich z 1921 i 1952 roku. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ przedstawia zasady i formy organizacyjne demokracji ateńskiej i republiki rzymskiej; ■ charakteryzuje średniowieczne reprezentacje stanowe, w tym przedstawia genezę współczesnego parlamentaryzmu; ■ dokonuje krytycznej analizy ustroju demokratycznego, w tym wskazuje pozytywne i negatywne aspekty jego funkcjonowania; ■ uzasadnia stwierdzenie o niedemokratycznym charakterze rozwiązań polityczno-ustrojowych z okresu tzw. Polski Ludowej [ludowładztwo, jednolitość władzy państwowej, społeczna własność środków produkcji, centralizm demokratyczny]. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ organizuje debatę na forum społeczności szkolnej, np. na temat: <ul style="list-style-type: none"> - wad i zalet demokracji. - wyzwań stojących przed demokracją we współczesnym świecie, a także aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji, budując odpowiednie argumenty i kontrargumenty.

		<ul style="list-style-type: none"> omawia rozwiązania polityczno-ustrojowe z okresu tzw. Polski Ludowej [monizm, kierownicza rola gremiów decyzyjnych PZPR, system fikcji ustrojowych]. 			
Temat lekcji: Transformacja ustrojowa – od PRL do III RP					
<ul style="list-style-type: none"> demokratyzacja transformacja ustrojowa reformy rewolucja komunizm Okrągły Stół dekomunizacja lustracja 	<ul style="list-style-type: none"> podaje podstawowe elementy rewolucji i reformy rozumianych jako dwa modele zmiany ustroju państwa; wymienia główne postanowienia tzw. Okrągłego Stołu. 	<ul style="list-style-type: none"> na wybranych przykładach przedstawia różne modele demokratyzacji; wskazuje podstawowe różnice między reformą a rewolucją rozumianymi jako dwa modele zmiany ustroju państwa; przedstawia główne etapy procesu demokratyzacji państwa polskiego; charakteryzuje główne postanowienia tzw. Okrągłego Stołu w Polsce; poprawnie posługuje się terminami „dekomunizacja” i „lustracja”; wymienia główne zasady regulujące proces lustracji w Polsce; przedstawia główne cechy wybranych modeli dekomunizacji i lustracji; rozwija skrótowiec „IPN”; odczytuje z dostępnych źródeł [tabele, wykresy i schematy prezentujące wyniki badań opinii publicznej] informacje dotyczące społecznej oceny okresu tzw. Polski Ludowej oraz procesu transformacji ustrojowej państwa polskiego i lustracji; na podstawie dostępnej literatury [np. fragmentów pracy <i>Pamięć po komunizmie</i> Pawła 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia założenia teorii demokratyzacji Samuela Huntingtona; wskazuje cechy reformy i rewolucji obecne w procesie demokratyzacji, który przebiegał w Polsce na przełomie lat 80. i 90. XX wieku; omawia główne elementy sporu dotyczącego oceny tzw. porozumień okrągłostołowych w Polsce; przedstawia etapy procesu dekomunizacji i lustracji w Polsce; charakteryzuje rolę Instytutu Pamięci Narodowej w procesie dekomunizacji i lustracji; ocenia wybrane modele dekomunizacji i lustracji. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia główne etapy światowego procesu demokratyzacji w XIX i XX wieku; ocenia rolę Michaiła Gorbaczowa w procesie dekomunizacji; na podstawie dostępnej literatury [np. fragmentów pracy <i>Pamięć po komunizmie</i> Pawła Śpiewaka] dokonuje krytycznej analizy zróżnicowanych ocen dotyczących epoki tzw. Polski Ludowej, funkcjonujących w pamięci społecznej, oraz różnych poglądów na kwestię rozliczenia tego okresu [w tym lustracji]. 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje krytycznej analizy procesu demokratyzacji w Polsce z przełomu lat 80. i 90., w tym ocenia społeczno-ekonomiczne, polityczne i kulturowe skutki tych przemian.

		Śpiewaka] omawia zróżnicowane oceny dotyczące epoki tzw. Polski Ludowej, funkcjonujące w pamięci społecznej, oraz przedstawia różne poglądy na kwestię rozliczenia tego okresu [w tym lustracji].			
Temat lekcji: Współczesna demokracja – problemy i zagrożenia					
<ul style="list-style-type: none"> ■ korupcja ■ przeciwdziałanie korupcji ■ nepotyzm ■ populizm ■ ruchy populistyczne ■ demagogia ■ klientelizm ■ kumoterstwo 	<ul style="list-style-type: none"> ■ rozpoznaje zjawisko populizmu we współczesnej polityce; ■ rozpoznaje patologie życia publicznego: korupcję, nepotyzm, demagogię, klientelizm i kumoterstwo. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wymienia cechy populizmu; ■ wymienia konsekwencje zjawiska populizmu we współczesnej polityce; ■ odczytuje z różnych źródeł [tabele, wykresy, schematy prezentujące wyniki badań opinii publicznej, źródła ikonograficzne] informacje dotyczące populizmu, demagogii, korupcji, nepotyzmu, klientelizmu i kumoterstwa. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ porównuje ze sobą populizm i demagogię; ■ przedstawia czynniki sprzyjające rozwojowi korupcji oraz skutki tego procederu; ■ charakteryzuje poznane metody przeciwdziałania korupcji i wymienia instytucje powołane do zwalczania tego zjawiska; ■ analizuje dane dotyczące skali zjawiska korupcji w Polsce i na świecie; ■ wykazuje znaczenie klientelizmu w sprawowaniu władzy – na podstawie wybranej literatury [np. rozdziałów VIII i XIII pracy <i>Nierówna przyjaźń. Układy klientalne w perspektywie historycznej</i> Antoniego Mączaka, rozdziału IV rozprawy <i>Demokracja</i> Charles’a Tilly’ego oraz artykułu <i>Klany, kliki i zawłaszczone państwa</i> Janine R. Wedel]. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ charakteryzuje wybrane ruchy populistyczne; ■ charakteryzuje różne formy [w tym formy historyczne] nepotyzmu, demagogii, klientelizmu, kumoterstwa. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ organizuje debatę na forum społeczności szkolnej, np. na temat współczesnego populizmu, i aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji; ■ gromadzi, analizuje, prezentuje informacje na temat wybranego współczesnego ruchu populistycznego.
II. Społeczeństwo a polityka					
Temat lekcji: Społeczeństwo obywatelskie					
<ul style="list-style-type: none"> ■ idee dotyczące społeczeństwa obywatelskiego i jego istota ■ funkcje społeczeństwa obywatelskiego ■ społeczeństwo obywatelskie w Polsce w XX wieku ■ kapitał społeczny ■ zaufanie społeczne 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wymienia główne idee związane ze społeczeństwem obywatelskim; ■ podaje przykłady codziennych zachowań sprzyjających budowaniu kapitału społecznego. lub prowadzących do jego zniszczenia. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ przedstawia główne idee związane ze społeczeństwem obywatelskim; ■ wymienia główne etapy procesu kształtowania się społeczeństwa obywatelskiego w Polsce w XX wieku oraz związane z tym procesem problemy; ■ wyjaśnia znaczenie pojęć „kapitał społeczny” i „zaufanie społeczne”; ■ wyjaśnia, jakie znaczenie mają zaufanie społeczne i kapitał społeczny dla 	<ul style="list-style-type: none"> ■ charakteryzuje główne funkcje społeczeństwa obywatelskiego; ■ przedstawia XIX-wieczne tradycje polskiego społeczeństwa obywatelskiego; ■ omawia funkcje kapitału społecznego; ■ porównuje poziom zaufania społecznego i kapitału społecznego w Polsce i w wybranych krajach europejskich. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ porównuje ze sobą różne koncepcje społeczeństwa obywatelskiego; ■ charakteryzuje formy funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego w Polsce w czasach komunistycznych; ■ formułuje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat kapitału społecznego i społeczeństwa obywatelskiego w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ organizuje na forum społeczności szkolnej debatę na temat kapitału społecznego i społeczeństwa obywatelskiego w Polsce oraz aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji; ■ gromadzi, analizuje i prezentuje informacje na temat kapitału społecznego oraz społeczeństwa obywatelskiego w Polsce i w wybranych państwach świata.

		<p>właściwego funkcjonowania demokracji;</p> <ul style="list-style-type: none"> odczytuje z dostępnych źródeł [tabele, wykresy i schematy prezentujące wyniki badań opinii publicznej, źródła ikonograficzne i narracyjne] informacje dotyczące zaufania i kapitału społecznego. 			
Temat lekcji: Organizacje pozarządowe					
<ul style="list-style-type: none"> trzeci sektor działalności społeczno-gospodarczej działalność organizacji pozarządowych stowarzyszenia fundacje organizacje pożytku publicznego think-tank 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady stowarzyszeń i fundacji o zasięgu ogólnopolskim; wymienia podstawowe cechy organizacji pozarządowych; wskazuje główne kierunki aktywności organizacji pozarządowych w Rzeczypospolitej Polskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje status prawny stowarzyszeń, fundacji i organizacji pożytku publicznego w Polsce; odszukuje i prezentuje informacje na temat funkcjonowania wybranej organizacji z trzeciego sektora; charakteryzuje główne kierunki aktywności organizacji pozarządowych w Polsce; wymienia formy społecznego wsparcia dla organizacji pożytku publicznego; odczytuje z dostępnych źródeł dane statystyczne dotyczące funkcjonowania organizacji trzeciego sektora; wymienia zakres niezbędnych uregulowań, które muszą zostać uwzględnione w statucie stowarzyszenia; przygotowuje według wzoru projekt statutu stowarzyszenia lub fundacji wyjaśnia, czym są think tanki i jaką rolę odgrywają. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje trzy sektory działalności społeczno-gospodarczej w państwie; omawia procedurę rejestracji stowarzyszeń w Polsce; porównuje sposób zakładania oraz zasady funkcjonowania fundacji i stowarzyszeń w Polsce; interpretuje przepisy prawne dotyczące funkcjonowania stowarzyszeń, fundacji i organizacji pożytku publicznego w Rzeczypospolitej Polskiej; analizuje różnorodne materiały źródłowe [źródła narracyjne, ikonograficzne] dotyczące organizacji z trzeciego sektora; przedstawia działalność wybranego think tanku. 	<ul style="list-style-type: none"> określa, jakie znaczenie ma funkcjonowanie organizacji z trzeciego sektora życia publicznego dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego; formułuje argumenty i kontrargumenty w dyskusji poświęconej np. roli organizacji pozarządowych we współczesnym świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje i przeprowadza kampanię społeczną mającą na celu wypromowanie wybranej organizacji pozarządowej; organizuje na forum społeczności szkolnej debatę poświęconą np. roli organizacji pozarządowych we współczesnym świecie oraz aktywnie uczestniczy w dyskusji; aktywnie działa w jednej z organizacji pozarządowych.
Temat lekcji: Spółdzielczość i organizacje zawodowe					
<ul style="list-style-type: none"> spółdzielnia 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega spółdzielczość; 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje spółdzielni funkcjonujących 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia związki zawodowe i centrale związkowe funkcjonujące współcześnie 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia tradycje ruchu spółdzielczego w Polsce; 	<ul style="list-style-type: none"> organizuje na forum społeczności szkolnej debatę, np. na temat roli

<ul style="list-style-type: none"> ▪ spółdzielczość w Polsce ▪ związek zawodowy ▪ związki zawodowe w Polsce ▪ organizacja pracodawców ▪ samorząd zawodowy ▪ grupa interesu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady spółdzielni funkcjonujących współcześnie w Rzeczypospolitej Polskiej; ▪ wymienia cele i przykładowe działania związków zawodowych; ▪ wymienia główne centrale związków zawodowych w Polsce. 	<p>współcześnie w Rzeczypospolitej Polskiej;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje cele działalności związków zawodowych, organizacji pracodawców i samorządów zawodowych; ▪ podaje przykłady działań typowych dla związków zawodowych, organizacji pracodawców i samorządów zawodowych; ▪ wyjaśnia, czym jest grupa interesu; ▪ odczytuje z dostępnych źródeł [tabele, wykresy i schematy prezentujące wyniki badań opinii publicznej, źródła ikonograficzne i narracyjne] informacje dotyczące związków zawodowych, organizacji pracodawców, samorządów zawodowych i spółdzielni. 	<p>w Rzeczypospolitej Polskiej;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ prezentuje organizacje pracodawców funkcjonujące współcześnie w Rzeczypospolitej Polskiej; ▪ porównuje ze sobą cele i formy działania związków zawodowych i organizacji pracodawców; ▪ wyjaśnia, czym jest lobbing; ▪ interpretuje przepisy prawne dotyczące funkcjonowania spółdzielni, związków zawodowych, organizacji pracodawców i samorządów zawodowych w Rzeczypospolitej Polskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ formułuje argumenty i kontrargumenty w dyskusji poświęconej np. roli związków zawodowych we współczesnych państwach demokratycznych; ▪ interpretuje przepisy prawne określające zasady prowadzenia lobbingu. 	<p>związków zawodowych we współczesnych państwach demokratycznych, oraz aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ gromadzi, analizuje i prezentuje informacje na temat wybranych związków zawodowych, organizacji pracodawców, samorządu zawodowego lub spółdzielni.
Temat lekcji: Kultura polityczna					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ elementy kultury politycznej ▪ kultura polityczna jednostki ▪ typy kultury politycznej ▪ kultura polityczna w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady zachowań świadczących o poziomie kultury politycznej w danym społeczeństwie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, czym jest kultura polityczna społeczeństwa; ▪ charakteryzuje poszczególne typy kultury politycznej w ujęciu klasycznym; ▪ odczytuje z dostępnych źródeł [dane statystyczne, tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, źródła ikonograficzne i narracyjne] informacje dotyczące postaw przyjmowanych przez członków społeczeństwa polskiego wobec instytucji publicznych i polityków. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje proces kształtowania się kultury politycznej jednostki i społeczeństwa; ▪ analizuje – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – kulturę polityczną wybranych społeczeństw, grup społecznych lub formacji politycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje typy polityków według klasyfikacji Maxa Webera; ▪ buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat, np. kultury politycznej współczesnego społeczeństwa polskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizuje na forum społeczności szkolnej debatę, np. na temat kultury politycznej współczesnego społeczeństwa polskiego, i aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji, budując odpowiednie argumenty i kontrargumenty; ▪ przeprowadza na forum społeczności szkolnej kampanię społeczną promującą wartości, działania lub postawy właściwe dla obywatelskiej kultury politycznej;
Temat lekcji: Postawy i zachowania polityczne					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ partycypacja polityczna ▪ formy partycypacji 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przyczyny absencji wyborczej we współczesnych państwach demokratycznych, w tym w Polsce; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia znaczenie terminów „frekwencja wyborcza” i „absencja wyborcza”; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje frekwencję wyborczą w Polsce i w innych państwach demokratycznych; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje i ocenia różne formy partycypacji politycznej; ▪ charakteryzuje i ocenia różne 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizuje na forum społeczności szkolnej debatę poświęconą np.: - znaczeniu partycypacji politycznej we współczesnej

<ul style="list-style-type: none"> ▪ politycznej ▪ demokracja uczestnicząca ▪ aktywność wyborcza ▪ zgromadzenie publiczne ▪ petycje ▪ nieposłuszeństwo obywatelskie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia formy konwencjonalnej partycypacji politycznej w Rzeczypospolitej Polskiej; ▪ podaje przykłady obywatelskiego nieposłuszeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odczytuje z różnych źródeł informacje dotyczące frekwencji wyborczej w Polsce; ▪ podaje przykłady czynników, które wpływają na zmianę preferencji politycznych wyborców w Rzeczypospolitej Polskiej; ▪ wyjaśnia, czym jest partycypacja polityczna; ▪ wymienia formy niekonwencjonalnej partycypacji politycznej w Rzeczypospolitej Polskiej; ▪ podaje historyczne i współczesne przykłady obywatelskiego nieposłuszeństwa; ▪ wymienia podstawowe cechy obywatelskiego nieposłuszeństwa; ▪ sporządza według wzoru przykładową petycję. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uzasadnia, że korzystanie przez obywateli z praw i wolności politycznych jest konieczne dla właściwego funkcjonowania demokracji; ▪ charakteryzuje główne formy partycypacji politycznej: konwencjonalną, niekonwencjonalną, symboliczną; ▪ wyjaśnia, na czym polega demokracja uczestnicząca; ▪ interpretuje przepisy prawne dotyczące różnych form partycypacji politycznej. 	<p>sposoby podnoszenia frekwencji wyborczej w państwach demokratycznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji poświęconej np.: <ul style="list-style-type: none"> - znaczenia partycypacji politycznej we współczesnej Polsce, - historycznym i współczesnym przejawom obywatelskiego nieposłuszeństwa. 	<p>Polsce;</p> <ul style="list-style-type: none"> - historycznym i współczesnym przejawom obywatelskiego nieposłuszeństwa, a także aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji.
Temat lekcji: Media masowe					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ rodzaje mediów masowych ▪ funkcje mediów ▪ media społecznościowe ▪ czwarta władza ▪ media a debata publiczna ▪ media w Polsce ▪ media w państwach totalitarnych i autorytarnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady mediów masowych; ▪ wymienia główne funkcje mediów; ▪ podaje przykłady dowodzące, że media wywierają wpływ na sprawowanie władzy. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, jaką rolę odgrywają współczesne media w debacie publicznej; ▪ zbiera i przedstawia informacje na temat przebiegu debaty publicznej dotyczącej wybranego problemu; ▪ omawia główne funkcje mediów; ▪ charakteryzuje główne typy mediów działających w Polsce; ▪ charakteryzuje wybrany tygodnik społeczno-polityczny wychodzący w Polsce – z uwzględnieniem grupy odbiorców, formy przekazu, orientacji ideologicznej, typu własności; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia główne etapy rozwoju mediów masowych; ▪ porównuje funkcjonowanie mediów w państwach demokratycznych i niedemokratycznych [autorytarnych i totalitarnych]; ▪ wykazuje, że poziom krytycyzmu mediów często zależy od ich orientacji politycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje i ocenia funkcjonowanie wybranych mediów społecznościowych; ▪ formułuje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat wpływu mediów społecznościowych na: <ul style="list-style-type: none"> - na życie młodych ludzi w Polsce, - funkcjonowanie społeczeństw demokratycznych, - przemiany społeczno-polityczne na świecie; - charakter debaty publicznej w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gromadzi, analizuje i prezentuje informacje na temat przypadków ograniczania wolności mediów we współczesnych państwach demokratycznych i niedemokratycznych; ▪ organizuje debatę na forum społeczności szkolnej na temat wpływu mediów społecznościowych na: <ul style="list-style-type: none"> - życie młodych ludzi w Polsce, - funkcjonowanie społeczeństw demokratycznych, - przemiany społeczno-polityczne na świecie; - charakter debaty publicznej w Polsce, a także aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji.

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia znaczenie terminów: „media masowe”, „media społecznościowe”, „czwarta władza”; ▪ podaje przykłady kontroli realizowanej przez media wobec organów władzy; ▪ odczytuje z różnorodnych źródeł [tabele, wykresy i schematy przedstawiające wyniki badań opinii publicznej, źródła ikonograficzne i narracyjne] informacje dotyczące mediów masowych. 			
Temat lekcji: Przekazy medialne					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ fakty i opinie ▪ weryfikacja źródeł informacji ▪ fake newsy ▪ propaganda ▪ bańka informacyjna ▪ manipulacja w mediach ▪ mechanizmy manipulacji medialnej ▪ etyka dziennikarska ▪ Rada Etyki Mediów ▪ kampanie społeczne 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odróżnia w przekazach medialnych fakty od opinii; ▪ podaje przykłady manipulacji stosowanych w przekazach medialnych; ▪ wymienia podstawowe zasady etyki dziennikarskiej; ▪ podaje przykłady zagrożeń wynikających z bezkrytycznego korzystania ze współczesnych mediów. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia podstawowe mechanizmy manipulacji wykorzystywane w mediach; ▪ wymienia zasady krytycznej analizy przekazów medialnych; ▪ przedstawia rolę Rady Etyki Mediów w Polsce; ▪ właściwie posługuje się pojęciami: „propaganda”, „manipulacja”, „bańka informacyjna”, „kampania społeczna”; ▪ przedstawia zagrożenia wynikające z bezkrytycznego korzystania ze współczesnych mediów; ▪ określa cechy kampanii społecznych; ▪ omawia poszczególne etapy realizacji kampanii społecznej; ▪ przedstawia cele i zadania wybranej kampanii społecznej; ▪ wyjaśnia, jaką rolę odgrywają media społecznościowe we współczesnym życiu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dokonuje krytycznej analizy wybranego przekazu medialnego; ▪ charakteryzuje wybrane mechanizmy manipulacji medialnej; ▪ podaje cechy propagandy; ▪ wymienia przyczyny powstawania baniek informacyjnych i zagrożenia wynikające z ich istnienia; ▪ analizuje przepisy prawne z <i>Karty etycznej mediów</i> obowiązującej w Polsce; ▪ analizuje przebieg wybranej kampanii społecznej, w tym ocenia trafność i efektywność działań podjętych w jej ramach; ▪ opracowuje ramowy program kampanii społecznej dotyczącej wybranego problemu z życia społecznego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje różnorodne przekazy medialne dotyczące wybranego problemu z życia publicznego, ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych metod manipulacji; ▪ porównuje wybrane kampanie społeczne; ▪ ocenia, z uwzględnieniem zasad etyki dziennikarskiej, wybrany tygodnik społeczno-polityczny wydawany w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje i przeprowadza, np. na forum społeczności szkolnej, kampanię społeczną dotyczącą wybranego problemu życia społecznego.

		politycznym.			
Temat lekcji: Opinia publiczna					
<ul style="list-style-type: none"> ■ istota opinii publicznej ■ badania opinii publicznej ■ sondaże ■ sondaże a rzeczywistość 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wyjaśnia, na czym polega badanie opinii publicznej i czemu ono służy. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wymienia podstawowe zasady badania opinii publicznej; ■ omawia poszczególne etapy procesu przeprowadzania sondaży; ■ odczytuje z dostępnych źródeł [tabele, wykresy i schematy] informacje dotyczące wyników badań opinii publicznej; ■ właściwie posługuje się terminami: „badanie opinii publicznej”, „sondaż”; ■ podaje przykłady ośrodków zajmujących się badaniem opinii publicznej w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ charakteryzuje narzędzia wykorzystywane w badaniach opinii publicznej; ■ przygotowuje i przeprowadza w najbliższym otoczeniu minisondaż opinii publicznej dotyczący wybranego zagadnienia; ■ podaje przykłady wpływu opinii publicznej i postaw politycznych rozpowszechnionych na decyzje organów władzy różnego szczebla. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ analizuje możliwość wpływu opinii publicznej i postaw politycznych rozpowszechnionych w społeczeństwie na decyzje organów władzy różnego szczebla; ■ przedstawia w tabeli lub na wykresie wyniki przeprowadzonego przez siebie minisondażu opinii publicznej oraz przeprowadza ich analizę. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ dokonuje krytycznej analizy dotyczącej narzędzi, które służą do badania opinii publicznej, oraz sposobów wykorzystywania wyników tego typu pomiarów.
III. Systemy partyjne i wyborcze					
Temat lekcji: Partie polityczne					
<ul style="list-style-type: none"> ■ cechy i funkcje partii politycznych ■ geneza partii politycznych ■ rodzaje partii politycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wymienia główne funkcje i formy aktywności partii politycznych w państwach demokratycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wymienia główne cechy demokratycznych partii politycznych; ■ charakteryzuje główne funkcje i formy aktywności partii politycznych w państwach demokratycznych; ■ przedstawia związki między partiami politycznymi a społeczeństwem; ■ prawidłowo posługuje się terminem „polityka bez ideologii”; ■ rozpoznaje przejawy polityki bez ideologii. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wymienia główne etapy ewolucji instytucjonalnej i ideologicznej partii politycznych; ■ przedstawia typologie partii politycznych; ■ omawia na wybranych przykładach zjawisko kryzysu partii politycznych; ■ odczytuje z różnych źródeł [teksty narracyjne i normatywne, źródła ikonograficzne, wykresy i tabele prezentujące wyniki badań opinii publicznej] informacje dotyczące współczesnych partii politycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ porównuje podziały socjopolityczne występujące w Europie Zachodniej i Europie Środkowo-Wschodniej; ■ opisuje partie polityczne z zastosowaniem diagramu Nolana; ■ organizuje na forum społeczności szkolnej debatę na temat roli partii politycznych w społeczeństwie demokratycznym oraz aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji, budując odpowiednie argumenty i kontrargumenty. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ gromadzi i przedstawia informacje dotyczące zjawiska kryzysu partii mainstreamowych w Europie.
Temat lekcji: Systemy partyjne					

<ul style="list-style-type: none"> ▪ rodzaje systemów partyjnych ▪ system partyjny a ustroj państwa ▪ systemy partyjne w wybranych państwach 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje główne cechy dwublokowego systemu partyjnego i systemu wielopartyjnego; ▪ wymienia główne cechy systemu monopartyjnego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, czym jest system partyjny; ▪ wymienia główne cechy poszczególnych systemów partyjnych w państwach demokratycznych [systemy: dwupartyjny, dwublokowy, partii dominującej, dwóch partii dominujących, rozbitcia wielopartyjnego, kooperacji partii]; ▪ wymienia główne cechy systemów partyjnych w państwach niedemokratycznych [systemy: monopartyjny, partii hegemonicznej]. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wykazuje, że w państwach niedemokratycznych mogą istnieć systemy charakteryzujące się pozornym pluralizmem lub takie, w których partie nie mają realnego znaczenia; ▪ analizuje systemy partyjne w wybranych państwach demokratycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje zasady, uwarunkowania i konsekwencje funkcjonowania różnych systemów partyjnych w państwach demokratycznych [systemy: dwupartyjny, dwublokowy, partii dominującej, dwóch partii dominujących, rozbitcia wielopartyjnego, kooperacji partii]. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zbiera, analizuje i prezentuje informacje na temat zasad funkcjonowania systemów partyjnych w wybranych państwach demokratycznych i niedemokratycznych.
Temat lekcji: Partie polityczne w Polsce					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ status prawny partii politycznej ▪ finansowanie partii ▪ system partyjny w Polsce ▪ postulaty głównych partii politycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia główne cechy i cele działania partii politycznych; ▪ podaje nazwy głównych partii politycznych działających w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ interpretuje przepisy <i>Konstytucji RP</i> dotyczące pluralizmu politycznego; ▪ charakteryzuje partie polityczne działające współcześnie w Rzeczypospolitej Polskiej – z uwzględnieniem reprezentowanych przez te ugrupowania ideologii; ▪ omawia pozycję poszczególnych partii politycznych w Polsce w świetle ostatnich wyborów parlamentarnych; ▪ odczytuje z różnych źródeł [tabele, wykresy i schematy prezentujące wyniki badań opinii publicznej, źródła ikonograficzne i narracyjne] informacje dotyczące stosunku społeczeństwa polskiego do partii politycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje fazy rozwoju systemu partyjnego w Rzeczypospolitej Polskiej; ▪ przedstawia i analizuje kryteria klasyfikacji partii politycznych w Polsce; ▪ interpretuje przepisy prawne z <i>Ustawy o partiach politycznych</i>; ▪ analizuje zasady finansowania partii politycznych w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat sposobów finansowania partii politycznych w Polsce; ▪ dokonuje analizy wybranych przepisów ze statutów partii politycznych działających w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizuje na forum społeczności szkolnej debatę na temat sposobów finansowania partii politycznych w Polsce oraz aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji.
Temat lekcji: Opozycja polityczna					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ funkcje opozycji politycznej ▪ zadania opozycji ▪ rodzaje opozycji 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, czym jest opozycja polityczna; ▪ wymienia partie należące do opozycji politycznej w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia funkcje opozycji politycznej i przykłady realizowanych przez nią zadań; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, na czym polega różnica między opozycją polityczną a opozycją parlamentarną; ▪ charakteryzuje rolę opozycji politycznej 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje różne rodzaje opozycji politycznej; ▪ analizuje dyskurs współczesnej opozycji dotyczący ograniczania jej 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dokonuje krytycznej analizy współczesnych podziałów w politycznych w Polsce.

<ul style="list-style-type: none"> ▪ opozycja w Polsce 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozróżnia podstawowe rodzaje opozycji; ▪ podaje przykłady ograniczania praw opozycji we współczesnej polityce. 	<p>w wybranych procedurach sprawowania władzy;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia znaczenie terminów: „obstrukcja parlamentarna”, „koabitacja”; ▪ omawia – na współczesnych przykładach – przypadki ograniczania praw opozycji. 	<p>praw i ocenia trafność argumentów zgłaszanych przez polityków opozycyjnych.</p>	
Temat lekcji: Wybory i systemy wyborcze					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zasady wyborcze ▪ funkcje wyborów ▪ system większościowy ▪ system proporcjonalny ▪ system mieszany 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia konstytucyjne zasady wyborcze; ▪ podaje przykłady organów władzy publicznej wyłanianych w wyborach; ▪ podaje przykłady naruszania zasad regulujących procedury wyborcze; ▪ podaje główne cechy systemów wyborczych: proporcjonalnego i większościowego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia funkcje wyborów w państwach demokratycznych i niedemokratycznych; ▪ wyjaśnia podstawowe zasady wyborcze; ▪ rozpoznaje systemy wyborcze: większościowy, proporcjonalny i mieszany; ▪ właściwie posługuje się terminem „próg wyborczy” [„klauzura zaporowa”]; ▪ przedstawia wpływ systemów wyborczych na kształt systemów partyjnych; ▪ przedstawia rozwiązania prawne w systemie proporcjonalnym, które sprzyjają personalizacji wyborów i stabilności rządu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia znaczenie terminów: „równość formalna”, „równość materialna”, „wybory pluralne”, „nierówna reprezentacja”, „gerrymandering”; ▪ porównuje funkcje wyborów w państwach demokratycznych i niedemokratycznych; ▪ przedstawia metody łamania zasad regulujących procedury wyborcze oraz przyczyny i skutki tego typu naruszeń; ▪ interpretuje przepisy z aktów prawnych określających zasady wyborcze. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje ze sobą poszczególne systemy wyborcze; ▪ porównuje różne metody przeliczania głosów w systemie proporcjonalnym i przedstawia konsekwencje ich zastosowania [metoda d’Hondta, metoda Sainte-Laguë, metoda Hare’a-Niemeyera]; ▪ analizuje argumenty na rzecz poszczególnych systemów wyborczych: większościowego, proporcjonalnego i mieszanego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gromadzi, analizuje i prezentuje informacje na temat systemów wyborczych w wybranych państwach świata.
Temat lekcji: Kampania wyborcza					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ marketing polityczny ▪ kampania wyborcza ▪ slogany ▪ plakaty ▪ ulotki ▪ spoty ▪ memy ▪ internet w kampanii wyborczej 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia główne cele kampanii wyborczych; ▪ podaje przykłady form przekazu i środków perswazji wykorzystywanych w kampaniach wyborczych; ▪ podaje przykłady haseł wyborczych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia główne cechy kampanii wyborczej; ▪ wymienia główne formy przekazu i środki perswazji wykorzystywane w kampaniach wyborczych; ▪ wymienia główne cechy skutecznych haseł wyborczych; ▪ wyjaśnia, jaka jest rola internetu we współczesnych kampaniach wyborczych; ▪ podaje przykłady nieetycznego wykorzystywania mediów 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje wybrane elementy kampanii wyborczej [w tym hasła wyborcze, slogany, plakaty, ulotki, spoty i memy internetowe] pod kątem ich skuteczności, atrakcyjności i zgodności z programem danej partii politycznej; ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące kampanii wyborczych, w tym programy wyborcze partii politycznych; ▪ wyjaśnia, na czym polega wpływ sondaży przedwyborczych na wynik wyborów. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje strategie wybranych partii politycznych w kilku ostatnich kampaniach wyborczych; ▪ wyjaśnia, z czego wynikają różnice między wynikami wyborów a wynikami sondaży przedwyborczych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizuje na forum społeczności szkolnej debatę dotyczącą zasad, które powinny być przestrzegane przez uczestników kampanii wyborczych w państwie demokratycznym, oraz bierze aktywny udział w zainicjowanej dyskusji, budując odpowiednie argumenty i kontrargumenty.

		społecznościowych w kampaniach wyborczych.			
IV. Ustroje polityczne współczesnych państw					
Temat lekcji: Sprawowanie władzy					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ podmioty władzy ▪ podział organów państwowych ▪ środki sprawowania władzy ▪ systemy sprawowania władzy [demokratyczny, autokratyczny] ▪ przywództwo ▪ przywództwo polityczne ▪ cechy przywódców politycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, na czym polega sprawowanie władzy; ▪ podaje przykłady działań wykonywanych w ramach sprawowania władzy; ▪ wymienia przykładowe cechy przywódców politycznych w państwie demokratycznym. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia podmioty sprawujące władzę; ▪ wskazuje środki sprawowania władzy; ▪ wymienia cechy pożądane u przywódców politycznych w państwie demokratycznym. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ omawia cechy pożądane u przywódców politycznych w państwie demokratycznym; ▪ porównuje sposoby sprawowania władzy w państwach demokratycznym i niedemokratycznym; ▪ na podstawie literatury [np. fragmentów rozprawy <i>Książę</i> Niccolò Machiavellego lub reportażu <i>Cesarz</i> Ryszarda Kapuścińskiego] wskazuje podstawowe mechanizmy sprawowania władzy. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje różne style przywództwa politycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dokonuje krytycznej analizy przywództwa politycznego na podstawie literatury np. fragmentów tekstu <i>Książę</i> Niccolò Machiavellego lub fragmentów tekstu <i>Cesarz</i> Ryszarda Kapuścińskiego.
Temat lekcji: Monarchie i republiki					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ forma rządu ▪ forma państwa ▪ monarchia dziedziczna ▪ monarchia elekcyjna ▪ ustroje polityczne współczesnych monarchii ▪ typy współczesnych monarchii ▪ monarcha ▪ kompetencje głowy państwa we współczesnych monarchiach ▪ sukcesja ▪ porządek sukcesji ▪ elekcja ▪ rola głowy państwa w republice ▪ funkcje prezydenta ▪ wybór prezydenta ▪ kolejalne głowy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje typy współczesnych monarchii; ▪ wymienia współczesne monarchie europejskie; ▪ podaje podstawowe formy funkcjonowania głowy państwa we współczesnych republikach [organ jednoosobowy, organ kolejalny]. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia cechy współczesnych monarchii absolutnych, konstytucyjnych, parlamentarnych; ▪ właściwie posługuje się terminami „forma rządu” i „forma państwa”; ▪ przedstawia sposoby wyboru głowy państwa wykorzystywane we współczesnych republikach; ▪ wymienia klasyczne kompetencje głowy państwa we współczesnych systemach republikańskich; ▪ charakteryzuje podstawowe formy funkcjonowania głowy państwa we współczesnych republikach [organ jednoosobowy, organ kolejalny]. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje współczesne monarchie absolutne, konstytucyjne i parlamentarne; ▪ analizuje normy dotyczące sukcesji we współczesnych monarchiach; ▪ porównuje znaczenie terminów „forma rządu” i „forma państwa”; ▪ podaje przykłady kolejalnych organów pełniących funkcję głowy państwa; ▪ odczytuje z dostępnych źródeł [schematy, teksty narracyjne] informacje dotyczące organów pełniących funkcję głowy państwa w różnych systemach rządów i różnych państwach. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje informacje dotyczące funkcjonowania kolejalnej głowy państwa w wybranych państwach świata; ▪ gromadzi i przedstawia informacje na temat kompetencji głowy państwa w wybranej monarchii współczesnej; ▪ interpretuje przepisy prawne z konstytucji i innych źródeł normatywnych odnoszące się do głowy państwa w wybranych państwach świata. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizuje na forum społeczności szkolnej debatę dotyczącą zagadnienia przyszłości monarchii we współczesnym świecie [uczniowie rozważają problem na przykładzie monarchii brytyjskiej], a także aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji, budując odpowiednie argumenty i kontrargumenty.

Nauczyciel: Barbara Skubisz
Klasa 2 b (LO w Krościenku n.D), rok szkolny 2021/2022

państwa					
Temat lekcji: Władza ustawodawcza					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ parlament ▪ parlament jednoizbowy ▪ parlament dwuizbowy ▪ proces legislacyjny ▪ funkcjonowanie parlamentu ▪ organy wewnętrzne parlamentu ▪ mandat parlamentarny ▪ immunitet parlamentarny 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, czym jest parlament; ▪ wymienia funkcje parlamentu w państwie demokratycznym; ▪ właściwie posługuje się terminami: „mandat” i „immunitet”. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje funkcje legislatywy w państwie demokratycznym: ustrojodawczą, ustawodawczą, kontrolną i kreacyjną; ▪ rozróżnia od siebie struktury parlamentu: monokameralną i bikameralną; ▪ rozpoznaje dwa podstawowe tryby pracy parlamentu; ▪ właściwie posługuje się terminami: „inicjatywa ustawodawcza”, „proces legislacyjny”, „legislatywa”; ▪ wyjaśnia, na czym polega zasada jawności obrad parlamentu; ▪ wyjaśnia, na czym polegają mandat wolny i mandat związany; ▪ wyjaśnia, na czym polega immunitet parlamentarny. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odczytuje z dostępnych źródeł [schematy, teksty narracyjne] informacje dotyczące władzy ustawodawczej w różnych systemach rządów i różnych państwach; ▪ porównuje immunitety parlamentarne: formalny i materialny; ▪ analizuje wady i zalety immunitetów parlamentarnych: formalnego i materialnego; ▪ wymienia konsekwencje stosowania mandatu wolnego i mandatu związanego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ omawia uwarunkowania wpływające na funkcjonowanie bikameralnych parlamentów; ▪ przedstawia argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat wad i zalet monokameralnej i bikameralnej struktury parlamentu; ▪ interpretuje przepisy prawne z konstytucji wybranych państw świata odnoszące się do władzy ustawodawczej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizuje na forum społeczności szkolnej debatę dotyczącą problemów związanych z władzą ustawodawczą we współczesnych państwach demokratycznych oraz aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji; ▪ gromadzi, analizuje, porównuje i przedstawia informacje na temat parlamentów w wybranych państwach świata [struktura, zasady regulujące proces legislacyjny, organizacja wewnętrzna].
Temat lekcji: Władza wykonawcza					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ modele władzy wykonawczej ▪ głowa państwa ▪ rząd ▪ sposoby wyłaniania rządu ▪ odpowiedzialność polityczna ▪ koalicja rządowa ▪ typy koalicji rządowych ▪ rząd mniejszościowy ▪ współzrządzenie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, na czym polegają zadania władzy wykonawczej; ▪ podaje przykłady organów władzy wykonawczej; ▪ wyjaśnia, jaką rolę odgrywają w państwie demokratycznym głowa państwa oraz premier/kancelerz; ▪ wymienia etapy typowego procesu tworzenia rządu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ właściwie posługuje się terminami: „egzekutywa”, „wotum zaufania”; ▪ rozróżnia dwa modele władzy wykonawczej: monokratyczny i dualistyczny; ▪ wyjaśnia, na czym polega odpowiedzialność polityczna [indywidualna i kolegialna]; ▪ wyjaśnia, na czym polega funkcjonowanie rządów: koalicyjnego, większościowego i mniejszościowego; ▪ przedstawia mechanizmy tworzenia koalicji gabinetowych; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje sposób powoływania rządu w Republice Federalnej Niemiec i Federacji Rosyjskiej; ▪ porównuje rozwiązania regulujące kwestię odpowiedzialności politycznej w Republice Federalnej Niemiec i Federacji Rosyjskiej; ▪ porównuje sytuację rządów mniejszościowych i większościowych, z uwzględnieniem ich stabilności i dostępnych im możliwości działania; ▪ porównuje funkcjonowanie koalicji rządowych w Republice Federalnej Niemiec i Republice Francuskiej; ▪ odczytuje z różnych źródeł [schematy, teksty narracyjne] informacje dotyczące władzy wykonawczej w różnych systemach rządów i różnych państwach. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje różne typy koalicji rządowych; ▪ interpretuje przepisy prawne z konstytucji wybranych państw świata odnoszące się do władzy wykonawczej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dokonuje krytycznej analizy funkcjonowania organów władzy wykonawczej w wybranych państwach świata.

		<ul style="list-style-type: none"> wymienia różne możliwe typy relacji między głową państwa a rządem; wyjaśnia, na czym polega zjawisko koabitacji, odwołując się do przykładów znanych z Republiki Francuskiej; charakteryzuje relacje między premierem i jego gabinetem a monarchą w Wielkiej Brytanii. 			
Temat lekcji: Systemy polityczne					
<ul style="list-style-type: none"> system parlamentarno-gabinetowy system prezydencki system kanclerski system semiprezydencki system parlamentarno-komitetowy system superprezydencki 	<ul style="list-style-type: none"> przyporządkowuje do wybranych państw [Wielka Brytania, Francja, Niemcy, Szwajcaria, USA, Rosja] funkcjonujące w nich systemy rządów; podaje typowe cechy systemów parlamentarno-gabinetowego i prezydenckiego. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym jest system polityczny; określa, które systemy rządów dominują na poszczególnych kontynentach; wymienia podstawowe cechy systemów: <ul style="list-style-type: none"> - parlamentarno-gabinetowego, - prezydenckiego, - kanclerskiego, - semiprezydenckiego, - parlamentarno-komitetowego, - superprezydenckiego; charakteryzuje podstawowe rozwiązania ustrojowe [organy, ich kompetencje i łączące je wzajemne zależności] funkcjonujące w Wielkiej Brytanii, we Francji, w Niemczech, Szwajcarii, USA i Rosji. 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje z dostępnych źródeł [schematy, teksty narracyjne] informacje dotyczące wybranych systemów rządów; charakteryzuje pozycję i kompetencje głowy państwa w systemach prezydenckim i superprezydenckim; porównuje pozycję i kompetencje szefa rządu w systemach parlamentarno-gabinetowym i kanclerskim; wymienia rozwiązania charakterystyczne dla systemów rządów funkcjonujących w Wielkiej Brytanii, we Francji, w Niemczech, USA, Szwajcarii i Rosji. 	<ul style="list-style-type: none"> ze sobą elementy klasycznych systemów rządów: <ul style="list-style-type: none"> - uprawnienia głowy państwa, - relacje głowy państwa z rządem, - relacje między organami władzy ustawodawczej i wykonawczej; interpretuje przepisy prawne z konstytucji i innych źródeł normatywnych odnoszące się do systemów rządów w wybranych państwach świata. 	<ul style="list-style-type: none"> organizuje na forum społeczności szkolnej debatę na temat wybranych systemów rządów we współczesnych państwach demokratycznych oraz aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji, budując odpowiednie argumenty i kontrargumenty.
Temat lekcji: Współczesne ustroje terytorialno-prawne					
<ul style="list-style-type: none"> państwo jednolite, państwo złożone 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega różnica między państwem unitarnym a złożonym; wymienia przykłady państw o złożonej 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady państw unitarnych i złożonych we współczesnym świecie; 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sytuację terytoriów autonomicznych w wybranych państwach europejskich; 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje przepisy prawne z konstytucji i innych źródeł normatywnych odnoszące się 	<ul style="list-style-type: none"> gromadzi, prezentuje i analizuje informacje na temat współczesnych procesów

<ul style="list-style-type: none"> ■ federacja ■ konfederacja ■ unia realna ■ terytorium autonomiczne ■ dezintegracja państw złożonych ■ władze regionalne 	<p>strukturze terytorialno-prawnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ podaje przykłady terytoriów autonomicznych funkcjonujących w Europie i na świecie; ■ wymienia przykłady procesów dezintegracyjnych przebiegających we współczesnej Europie. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wymienia podstawowe rodzaje państw złożonych; ■ wymienia przyczyny ustanawiania terytoriów autonomicznych; ■ wyjaśnia, na czym polega autonomia; ■ przedstawia kompetencje i znaczenie organów władzy regionalnej w wybranych państwach federalnych i unitarnych [Republika Francuska, Królestwo Hiszpanii, Republika Federalna Niemiec i Konfederacja Szwajcarska]; ■ przedstawia przyczyny i przejawy procesów dezintegracyjnych we współczesnej Europie; ■ właściwie posługuje się terminami: „agresja”, „implozja”, „secesja”, „likwidacja państwa”. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ odczytuje z dostępnych źródeł [schematy, teksty narracyjne] informacje dotyczące procesów dezintegracji terytorialnej we współczesnym świecie; ■ porównuje rozwiązania terytorialno-prawne występujące w państwach złożonych różnego typu; ■ porównuje kompetencje i znaczenie organów władzy regionalnej w wybranych państwach federalnych i unitarnych [Republika Francuska, Królestwo Hiszpanii, Republika Federalna Niemiec i Konfederacja Szwajcarska]. 	<p>do ustrojów terytorialno-prawnych funkcjonujących w Republice Francuskiej, Królestwie Hiszpanii, Republice Federalnej Niemiec, Konfederacji Szwajcarskiej i w innych państwach świata;</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ formułuje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat szans i zagrożeń wynikających z procesów dezintegracji terytorialnej w wybranych państwach współczesnych. 	<p>dezintegracji terytorialnej w Europie i na świecie;</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ organizuje na forum społeczności szkolnej debatę dotyczącą szans i zagrożeń wynikających z procesów dezintegracji terytorialnej we współczesnym świecie, a także bierze aktywny udział w zainicjowanej dyskusji.
Temat lekcji: Systemy polityczne państw niezachodnich					
<ul style="list-style-type: none"> ■ reżim polityczny ■ metody sprawowania władzy ■ reżim demokratyczny ■ reżim autorytarny ■ reżim totalitarny ■ reżim hybrydowy ■ wskaźnik demokratyzacji 	<ul style="list-style-type: none"> ■ podaje przykłady zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania demokracji; ■ wymienia przykładowe cechy państw autorytarnego i totalitarnego; ■ podaje historyczne i współczesne przykłady państw autorytarnych i totalitarnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ rozpoznaje przejawy zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania demokracji; ■ wymienia cechy państw autorytarnego i totalitarnego; ■ charakteryzuje reżim hybrydowy; ■ przedstawia cechy wybranego niezachodniego reżimu demokratycznego lub hybrydowego [np. reżimu w Wielonarodowym Państwie Boliwia, Republice Indii, Republice Południowej Afryki czy Republice Singapuru]; ■ przedstawia cechy wybranego niezachodniego 	<ul style="list-style-type: none"> ■ porównuje cechy państw totalitarnych i autorytarnych; ■ odczytuje z dostępnych źródeł [schematy, teksty narracyjne] informacje dotyczące systemów politycznych funkcjonujących w państwach niezachodnich; ■ na podstawie danych statystycznych ukazujących wskaźnik demokracji w różnych państwach ocenia poziom przestrzegania standardów demokratycznych na świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ interpretuje przepisy prawne z konstytucji i innych źródeł normatywnych odnoszące się do systemów politycznych funkcjonujących w wybranych państwach niezachodnich; ■ wyjaśnia, na czym polegają metody badania jakości demokracji [na przykładzie wskaźnika demokracji]. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ gromadzi, prezentuje i analizuje informacje na temat wybranych niezachodnich reżimów: demokratycznego, hybrydowego i niedemokratycznego.

		reżimu niedemokratycznego [np. w Arabii Saudyjskiej, Białorusi, Chinach, Koreańskiej Republice Ludowo-Demokratycznej i Turkmenistanie].			
V. Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej					
Temat lekcji: Konstytucja RP					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ geneza uchwalenia <i>Konstytucji RP</i> ▪ cechy <i>Konstytucji RP</i> ▪ preambuła <i>Konstytucji RP</i> ▪ zasady ustrojowe w <i>Konstytucji RP</i> ▪ stany nadzwyczajne w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje cechy polskiej konstytucji; ▪ wymienia zasady konstytucyjne; ▪ wyjaśnia znaczenie zasad dotyczących: <ul style="list-style-type: none"> - suwerenności narodu, - podziału i równowagi władz. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, czym <i>Konstytucja RP</i> różni się od innych źródeł powszechnie obowiązującego prawa w Polsce; ▪ wyjaśnia, na czym polegają szczególna treść, szczególna forma i szczególna moc <i>Konstytucji RP</i>; ▪ przedstawia rodzaje stanów nadzwyczajnych w Polsce; ▪ właściwie posługuje się terminami: „preambuła”, „nowelizacja konstytucji”; ▪ wyjaśnia znaczenie zasad ustrojowych zawartych w <i>Konstytucji RP</i>: <ul style="list-style-type: none"> - zasady republikańskiej formy rządu, - zasady demokratycznego państwa prawa, - zasady unitarnej formy państwa, - zasady suwerenności narodu, - zasady konstytucjonalizmu, - zasady gwarancji praw i wolności, - zasady podziału i równowagi władz, - zasady pluralizmu politycznego i społecznego, - zasady decentralizacji władzy publicznej, - zasady samorządności, - zasady społecznej gospodarki rynkowej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje treść preambuły <i>Konstytucji RP</i>; ▪ na podstawie schematów, tekstów narracyjnych odczytuje informacje dotyczące <i>Konstytucji RP</i>; ▪ prawidłowo posługuje się jednostkami redakcyjnymi <i>Konstytucji RP</i>; ▪ przedstawia warunki wprowadzania stanów nadzwyczajnych w Polsce; ▪ interpretuje przepisy prawne <i>Konstytucji RP</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje genezę uchwalenia obowiązującej <i>Konstytucji RP</i>; ▪ charakteryzuje cechy i strukturę polskiej ustawy zasadniczej; ▪ analizuje zasady ograniczania praw i wolności człowieka w okresie stanów nadzwyczajnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizuje na terenie szkoły kampanię społeczną propagującą znajomość zasad <i>Konstytucji RP</i>.
Temat lekcji: Procedury demokratyczne w Polsce					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wybory ▪ zasady wyborów 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia znaczenie wyborów w państwie demokratycznym; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ omawia konstytucyjne zasady dotyczące wyborów 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje zasady i procedury przeprowadzania wyborów do Sejmu RP, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ interpretuje przepisy prawne z <i>Konstytucji RP</i> i <i>Kodeksu</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizuje na forum społeczności szkolnej kampanię społeczną

Nauczyciel: Barbara Skubisz
Klasa 2 b (LO w Krościenku n.D), rok szkolny 2021/2022

<ul style="list-style-type: none"> ■ w Polsce ■ organy wybierane w Polsce ■ przymiotniki wyborcze ■ ordynacja wyborcza ■ demokracja bezpośrednia ■ referendum ■ inicjatywa ludowa ■ partycypacja ■ konsultacje ■ informowanie 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wymienia konstytucyjne zasady dotyczące wyborów w Polsce; ■ wyjaśnia, czym są referendum i inicjatywa ludowa. 	<p>w Polsce;</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ wymienia obowiązujące w Polsce zasady przeprowadzania wyborów do Sejmu RP, Senatu RP, Parlamentu Europejskiego, organów samorządu terytorialnego; ■ właściwie posługuje się terminami: „czynne prawo wyborcze”, „bierne prawo wyborcze”, „większość względna”, „większość bezwzględna”, „okręg wyborczy”, „obwód głosowania”, „mandat”, „próg wyborczy”, „partycypacja”; ■ wyjaśnia, na czym polega partycypacja; ■ wyjaśnia wpływ przeprowadzania konsultacji i informowania społeczeństwa przez organy władzy na poziom partycypacji obywatelskiej w Polsce. 	<p>Senatu RP, Parlamentu Europejskiego i organów samorządu terytorialnego oraz na Prezydenta RP;</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ odczytuje z dostępnych źródeł [schematy, teksty narracyjne] informacje dotyczące procedur demokratycznych w Polsce; ■ wyjaśnia co to znaczy, że wynik referendum jest wiążący; ■ przedstawia zasady organizacji referendów różnego typu w Polsce; ■ wyjaśnia, jakie są zasady realizacji inicjatywy ludowej w Polsce\. 	<p>wyborczego;</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ porównuje zasady organizacji referendów różnego typu w Polsce. 	<p>mającą na celu np. zwiększenie poziomu partycypacji obywatelskiej wśród uczniów.</p>
Temat lekcji: Parlament RP					
<ul style="list-style-type: none"> ■ Sejm RP ■ Senat RP ■ funkcje polskiego parlamentu ■ organy Sejmu RP i Senatu RP ■ Zgromadzenie Narodowe ■ Marszałkowie Sejmu i Senatu RP ■ komisje parlamentarne ■ Marszałek Sejmu, Marszałek Senatu ■ Prezydium Sejmu, Prezydium Senatu Konwent Seniorów 	<ul style="list-style-type: none"> ■ wymienia główne kompetencje i funkcje Sejmu RP i Senatu RP; ■ wymienia podstawowe prawa i zadania posłów i senatorów; ■ wyjaśnia, na czym polega immunitet parlamentarny; ■ wymienia organy tworzące Zgromadzenie Narodowe. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ charakteryzuje główne kompetencje i funkcje Sejmu RP i Senatu RP; ■ wymienia główne organy Sejmu RP i Senatu RP; ■ wymienia główne zasady funkcjonowania parlamentu w Polsce; ■ wyjaśnia, czym jest mandat wolny; ■ wyjaśnia, jaka jest struktura Zgromadzenia Narodowego; ■ wymienia główne kompetencje Zgromadzenia Narodowego; ■ podaje zasady określające poszczególne większości parlamentarne: zwykłą, 	<ul style="list-style-type: none"> ■ przygotowuje wystąpienie dotyczące sprawy, której poświęcone były obserwowane przez niego obrady Sejmu RP lub Senatu RP; ■ przedstawia skład i główne zadania organów Sejmu RP i Senatu RP; ■ omawia sytuacje, w których następuje wygaśnięcie mandatu poselskiego lub senatorskiego; ■ porównuje immunitet materialny z immunitetem formalnym; ■ odczytuje z dostępnych źródeł [schematy, teksty narracyjne, tabele i wykresy prezentujące wyniki badania opinii publicznej] informacje dotyczące polskiego parlamentu. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ charakteryzuje relacje między legislatywą a egzekutywą w Polsce; ■ interpretuje przepisy prawne z <i>Konstytucji RP</i> i innych źródeł normatywnych odnoszące się do Sejmu RP, Senatu RP i Zgromadzenia Narodowego; ■ buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji dotyczącej np. <ul style="list-style-type: none"> - instytucji immunitetu poselskiego, - roli Senatu RP, - postulatów likwidacji lub reformy Senatu RP. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ organizuje na forum społeczności szkolnej debatę dotyczącą np.: <ul style="list-style-type: none"> - instytucji immunitetu poselskiego, - roli Senatu RP, - postulatów likwidacji lub reformy Senatu RP, a także aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji.

<ul style="list-style-type: none"> ▪ głosowanie w polskim parlamencie ▪ rodzaje większości parlamentarnej ▪ kluby i koła poselskie ▪ mandat posła/senatora ▪ immunitet parlamentarny 		<p>bezwzględna, kwalifikowana;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia podmioty decydujące o skróceniu kadencji Sejmu RP; ▪ wyjaśnia znaczenie terminów: „mandat poselski”, „mandat senatorski”, „kadencja”, „klub poselski”, „koło poselskie”, „kworum”; ▪ sporządza, na podstawie własnych obserwacji, notatkę prasową o przebiegu wybranych obrad Sejmu RP lub Senatu RP. 			
Temat lekcji: Prezydent RP					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ pozycja ustrojowa Prezydenta RP ▪ funkcje Prezydenta RP ▪ kompetencje Prezydenta RP ▪ zadania Prezydenta RP ▪ prerogatywy Prezydenta RP ▪ odpowiedzialność Prezydenta RP 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia funkcje i kompetencje Prezydenta RP; ▪ wyjaśnia, co to jest kontrasygnata; ▪ wymienia osoby, które sprawowały urząd Prezydenta RP po 1989 roku. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje funkcje i kompetencje Prezydenta RP; ▪ charakteryzuje rolę Prezydenta RP: <ul style="list-style-type: none"> - w polityce zagranicznej, - jako zwierzchnika sił zbrojnych, - w sprawach związanych z bezpieczeństwem państwa; ▪ omawia zasady odpowiedzialności konstytucyjnej Prezydenta RP; ▪ wymienia źródła prawa wydawane przez Prezydenta RP; ▪ wyjaśnia znaczenie zasady kontrasygnaty; ▪ określa rolę prerogatyw dla pozycji ustrojowej Prezydenta RP. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje relacje między Prezydentem RP a Radą Ministrów, Sejmem RP i Senatem RP; ▪ charakteryzuje relacje pomiędzy Prezydentem RP a organami władzy sądowniczej; ▪ wykazuje, że w Polsce funkcjonują niektóre elementy systemu semiprezydenckiego; ▪ odczytuje z dostępnych źródeł [schematy, teksty narracyjne, tabele i wykresy prezentujące wyniki badań opinii publicznej] informacje dotyczące Prezydenta RP. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji poświęconej np. kwestii ewentualnego wzmocnienia pozycji ustrojowej Prezydenta RP; ▪ wyjaśnia, czym jest delikt konstytucyjny; ▪ charakteryzuje źródła prawa wydawane przez Prezydenta RP; ▪ interpretuje przepisy prawne z Konstytucji RP i innych źródeł normatywnych odnoszące się do Prezydenta RP. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizuje na forum społeczności szkolnej debatę poświęconą np. kwestii ewentualnego wzmocnienia pozycji ustrojowej Prezydenta RP oraz aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji.
Temat lekcji: Rada Ministrów RP					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ pozycja ustrojowa Rady Ministrów ▪ kompetencje Rady Ministrów ▪ skład Rady Ministrów 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia skład Rady Ministrów RP; ▪ podaje kompetencje Rady Ministrów RP; ▪ wymienia podstawowe elementy procedury powoływania Rady Ministrów; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia zadania Prezesa Rady Ministrów; ▪ omawia poszczególne sposoby powoływania Rady Ministrów; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje zasady i mechanizmy regulujące wyłanianie rządu w Rzeczypospolitej Polskiej z analogicznymi procedurami obowiązującymi w Republice Federalnej Niemiec; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ interpretuje przepisy prawne z <i>Konstytucji RP</i> i innych źródeł normatywnych odnoszące się do Rady Ministrów i pozostałych organów administracji publicznej; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gromadzi, analizuje, prezentuje informacje na temat pracy wybranych ministrów i ministerstw w Rzeczypospolitej Polskiej.

<ul style="list-style-type: none"> ▪ zadania Prezesa Rady Ministrów ▪ procedury powołania rządu ▪ odpowiedzialność Rady Ministrów ▪ wotum nieufności ▪ wotum zaufania ▪ działy administracji rządowej ▪ struktura administracji publicznej ▪ administracja zespolona ▪ administracja niezespolona ▪ wojewodowie ▪ służba cywilna 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, czym jest wotum nieufności; ▪ wymienia zasady postępowania obowiązujące urzędnika służby cywilnej w Rzeczypospolitej Polskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia sytuacje, w których premier składa dymisję Rady Ministrów; ▪ przedstawia zasady uchwalania konstruktywnego wotum nieufności i wotum nieufności wobec poszczególnych ministrów; ▪ omawia zasady konstytucyjnej odpowiedzialności członków rządu; ▪ wymienia podstawowe obszary działania rządu; ▪ charakteryzuje strukturę administracji publicznej w Polsce; ▪ charakteryzuje rolę wojewody i wymienia jego zadania; ▪ wyjaśnia, czym jest służba cywilna, i wymienia jej zadania. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje relacje między Radą Ministrów a Prezydentem RP, Sejmem RP i Senatem RP; ▪ wyjaśnia, na czym polega różnica między administracją zespoloną a administracją niezespoloną; ▪ omawia zasady organizacji służby cywilnej w Rzeczypospolitej Polskiej; ▪ wykazuje, że w Polsce występują elementy systemów parlamentarno-gabinetowego i kanclerskiego; ▪ odczytuje z dostępnych źródeł [schematy, teksty narracyjne, tabele i wykresy prezentujące wyniki badania opinii publicznej] informacje dotyczące Rady Ministrów RP i innych organów administracji publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje ze sobą procedury powoływania Rady Ministrów RP [procedura I, II i III]; ▪ charakteryzuje poszczególne działy administracji rządowej. 	
Temat lekcji: Sądy i trybunały					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ władza sądownicza ▪ wymiar sprawiedliwości ▪ konstytucyjne zasady działania wymiaru sprawiedliwości ▪ struktura sądownictwa w Polsce ▪ Sąd Najwyższy ▪ sądy powszechne ▪ sądy administracyjne ▪ Naczelny Sąd Administracyjny ▪ Trybunał Konstytucyjny ▪ sędziowie Trybunału Konstytucyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia znaczenie zasad dotyczących niezawisłości sędziów i niezależności sądów; ▪ omawia strukturę sądownictwa w Rzeczypospolitej Polskiej; ▪ wymienia zadania Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego, Trybunału Stanu, Naczelnego Sądu Administracyjnego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, na czym polega różnica między władzą sądowniczą a wymiarem sprawiedliwości; ▪ charakteryzuje konstytucyjne zasady regulujące funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości: <ul style="list-style-type: none"> - zasadę instancyjności, - zasadę udziału obywateli w postępowaniu sądowym, - zasadę jednolitości sądów, - zasadę prawa do sądu, - zasadę jawności postępowania sądowego; ▪ omawia zadania Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego, Trybunału Stanu, Naczelnego Sądu Administracyjnego; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje konstytucyjne gwarancje niezawisłości sędziowskiej; ▪ wymienia zasady powoływania ławników i charakteryzuje ich rolę w postępowaniu sądowym; ▪ odczytuje z dostępnych źródeł [schematy, teksty narracyjne] informacje dotyczące sądów i trybunałów w Rzeczypospolitej Polskiej; ▪ przedstawia procedurę postawienia danej osoby przed Trybunałem Stanu; ▪ omawia procedurę kontroli konstytucyjności źródeł prawa powszechnie obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej; ▪ charakteryzuje strukturę i przedstawia sposób powoływania Krajowej Rady Sądownictwa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ formuluje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na tematy dotyczące zasad funkcjonowania systemu sądownictwa w Polsce i jego ewentualnej reformy; ▪ wyjaśnia, jakie jest znaczenie Trybunału Konstytucyjnego w polskim systemie prawnym, odwołując się do przykładów rozstrzygniętych przez niego spraw; ▪ interpretuje przepisy prawne z <i>Konstytucji RP</i> i innych źródeł normatywnych odnoszące się do sądów i trybunałów; ▪ omawia zasady powoływania członków Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego, Trybunału Stanu, Naczelnego Sądu Administracyjnego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gromadzi, analizuje i prezentuje informacje na temat struktury i zadań wybranego sądu powszechnego; ▪ organizuje na forum społeczności szkolnej debatę na tematy dotyczące zasad funkcjonowania systemu sądownictwa w Polsce i jego ewentualnej reformy, a także aktywnie uczestniczy w zainicjowanej dyskusji.

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Trybunał Stanu ▪ Krajowa Rada Sądownictwa 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia strukturę Sądu Najwyższego; ▪ wymienia zadania sądów rejonowego, okręgowego i apelacyjnego; ▪ charakteryzuje zadania i strukturę sądownictwa administracyjnego; ▪ wymienia kompetencje Krajowej Rady Sądownictwa. 			
Temat lekcji: Organy kontroli państwowej i ochrony prawa					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Najwyższa Izba Kontroli ▪ Rzecznik Praw Obywatelskich ▪ Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji ▪ prokuratura 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia zadania Najwyższej Izby Kontroli i Rzecznika Praw Obywatelskich; ▪ wymienia zadania prokuratury. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia podmioty kontrolowane przez NIK i określa zakres kontroli przeprowadzanych przez ten organ; ▪ charakteryzuje sposób powoływania Rzecznika Praw Obywatelskich oraz przedstawia jego zadania i formy podejmowanych przez niego aktywności; ▪ wymienia zadania Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji; ▪ charakteryzuje strukturę prokuratury i wymienia jej zadania; ▪ wymienia obowiązki prokuratora. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje organizację Najwyższej Izby Kontroli; ▪ omawia warunki składania skargi do Rzecznika Praw Obywatelskich; ▪ odczytuje z dostępnych źródeł [schematy, teksty narracyjne, tabele i wykresy prezentujące wyniki badań opinii publicznej] informacje dotyczące organów kontroli państwowej i ochrony prawa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ interpretuje przepisy prawne z <i>Konstytucji RP</i> i innych źródeł normatywnych odnoszące się do organów kontroli państwowej i ochrony prawa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gromadzi, analizuje i prezentuje informacje na temat np.: <ul style="list-style-type: none"> - zakresu wybranej kontroli przeprowadzonej przez NIK i jej wyników, - zadań i form aktywności Rzecznika Praw Obywatelskich.
Temat lekcji: Samorząd terytorialny w Polsce					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ struktura samorządu terytorialnego ▪ zadania samorządu terytorialnego ▪ organy samorządu terytorialnego i ich kompetencje ▪ gmina ▪ powiat ▪ województwo ▪ zadania własne ▪ zadania zlecone ▪ finansowanie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, czym jest samorząd terytorialny; ▪ wymienia szczeble i główne organy samorządu terytorialnego w Rzeczypospolitej Polskiej; ▪ podaje przykładowe źródła dochodu samorządu terytorialnego; ▪ wymienia zadania gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia znaczenie zasad regulujących działania samorządu terytorialnego w Polsce [zasady subsydiarności i decentralizacji]; ▪ wymienia zadania poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego w Rzeczypospolitej Polskiej; ▪ wymienia źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego; ▪ omawia zasady tworzenia budżetu jednostek 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje strukturę i kompetencje poszczególnych organów samorządu terytorialnego [w gminie, powiecie i województwie]; ▪ przedstawia uprawnienia nadzorcze premiera, wojewody i regionalnych izb obrachunkowych wobec organów samorządu terytorialnego; ▪ odczytuje z dostępnych źródeł [schematy, teksty narracyjne, tabele i wykresy prezentujące wyniki badania opinii publicznej] informacje dotyczące samorządu terytorialnego w Rzeczypospolitej Polskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ interpretuje przepisy prawne z <i>Konstytucji RP</i> i innych źródeł normatywnych odnoszące się do samorządu terytorialnego w Rzeczypospolitej Polskiej; ▪ porównuje organizację władzy w gminach różnego typu; ▪ przedstawia strukturę subwencji ogólnej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ prezentuje strukturę budżetu swojej gminy [źródła dochodu, wydatki, sposób uchwalenia uchwały budżetowej, formy kontroli realizacji budżetu]; ▪ organizuje wycieczkę edukacyjną do urzędu gminy, na której terenie znajduje się jego szkoła; ▪ przygotowuje przykładowy wniosek dotyczący budżetu partycypacyjnego swojej gminy.

Nauczyciel: Barbara Skubisz

Klasa 2 b (LO w Krościenku n.D), rok szkolny 2021/2022

jednostek samorządu terytorialnego ▪ budżet ▪ nadzór nad działaniami samorządu terytorialnego		samorządu terytorialnego.			
---	--	---------------------------	--	--	--